

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen
toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
2.3	Hyvinvointityö	4
3	Lasten puheenvuoro	5
4	Yhteistyö perheiden kanssa	6
5	Työ lasten parissa	8
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	8
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	8
5.3	Päivän kulku	9
5.4	Lasten leikki	10
5.5	Oppimistilanteiden järjestäminen.....	12
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	14
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	14
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen.....	15
5.6.3	Eettinen kasvatusta.....	16
5.6.4	Uskontokasvatusta.....	16
5.7	Ympäristökasvatusta ja kestävä kehitys.....	17
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	18
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	18
5.8.2	Kuusivuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	19
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	19
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	20
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	20
7.2	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	21

1 Johdanto

Tämä varhaiskasvatussuunnitelma on tehty lapsia varten ja kasvattajien työvälineeksi lasten hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. Olemme koonneet keskustelujen ja kokemusten kautta työmme tärkeät kohdat. Varhaiskasvatussuunnitelma toimii myös uusien työntekijöiden työhön perehdyttämisen välineenä ja kuvaa miten tällä hetkellä haluamme tehdä työtämme päiväkodissa. Varhaiskasvatussuunnitelma tekee työmme näkyväksi vanhemmille ja kertoo heille, mikä on työssämme meille tärkeää.

Osallistumme Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen painopistetyöskentelyyn. Tähän mennessä kehittämiskohteina ovat olleet liikunta, kieli, ympäristö ja luonto. Uutena painopistealueena on leikki. Toiminnassamme vakiintuneita työmenetelmiä ovat pienryhmätoiminta ja kuvien käyttö oppimisen tukena. Olemme paikalla lapsia varten, suunnittelemme toimintaa lapsille ja lähtökohtana on lapsen etu.

Vantaan kaupungin Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikköön kuuluvat Pähkinärinteen ja Pähkinänsärkijän päiväkodit. Päiväkodit ovat syksystä 2004 lähtien muodostaneet yhdessä Pähkinärinteen toimintayksikön. Molemmat päiväkodit sijaitsevat hyvien ulkoilu- ja retkeilymaastojen läheisyydessä Pähkinätien varrella. Päiväkotien luonnonläheisen sijainnin ansiosta lapsiryhmät retkeilevät luonnossa ja lähiympäristössä viikoittain.

Pähkinärinteen päiväkoti sijaitsee kerrostalon alakerrassa. Päiväkoti on aloittanut toimintansa toukokuussa 1975. Pähkinärinteen päiväkodissa toimii 4 lapsiryhmää; alle 3 -vuotiaiden ryhmä Mansikat, 3-5 -vuotiaiden ryhmät Mustikat ja Vaapukat sekä 5-6 -vuotiaiden ryhmä Puolukat.

Pähkinänsärkijän päiväkoti on kaksikerroksinen puutalo, joka on aloittanut toimintansa elokuussa 1991. Pähkinänsärkijän päiväkodissa toimii 6 lapsiryhmää; alle 3 -vuotiaiden ryhmät Hippiäiset ja Keltasirkut, 2-5 -vuotiaiden ryhmä Sinitiaiset, 3-6 -vuotiaiden ryhmä Satakielet sekä 3-6-vuotiaiden integroidut ryhmät Papukaijat ja Peipot.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Arvot ovat osa päiväkodin toimintakulttuuria ja ne ohjaavat meitä työssämme lasten, perheiden ja koko työyhteisön kanssa. Tärkeintä on, että pystymme inhimillisiä oikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittavaan vuoropuheluun ja toimintaan, jossa jokainen tulee kuulluksi. Paneudumme lapsen maailmaan, kuuntelemme lapsia ja turvaamme lapsille hyvät kasvuolosuhteet päiväkodissa.

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

- Innovatiivisuus näkyy toiminnan jatkuvana arviointina ja kehittämisenä. Uskomme, että toimintaa arvioimalla voimme kehittää työtämme. Arviointia ja kehittämistä teemme tiimien suunnittelupalavereissa, päiväkotien yhteisissä palavereissa ja vanhempien sekä lasten kanssa käytävissä keskusteluissa. Innovatiivisuutta ovat myös pienet arjessa tapahtuvat toiminnan muutokset, joilla haluamme saada lasten ja kasvattajien arkea vielä sujuvammaksi ja lasten hyvinvointia paremmaksi. Suhtaudumme rohkeasti ja myönteisesti muutoksiin, emme pelkää epäonnistumista ja opimme virheistä. Hyödyntämällä koko työyhteisön ammattitaitoa pyrimme jakamaan osaamista sekä saamaan hiljaista tietoa näkyväksi ja kaikkien käyttöön mm. yhteisissä keskusteluryhmissä.
- Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ohjaamme lapsia toiset huomioonottavaan ympäristövastuulliseen ajattelu- ja toimintatapaan.

EKOLOGISESTI kestävä kehitys aloitamme omien asenteidemme muokkauksella. Päiväkodissa toteutamme tätä kotiseuturakkautta herättävän ympäristövastuullisen toiminnan kautta, hyvänä esimerkkinä viikoittaiset lähiympäristöön suuntautuvat retket.

KULTTUURINEN ulottuvuus näkyy toiminnassamme oman suomalaisen kulttuuriperimän säilyttämisenä ja päiväkodissa olevien eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kulttuurin kunnioittamisena ja hyväksymisenä. Kulttuurin säilyttämisen periaatetta toteutamme lapsille opettavissa lauluissa, loruissa, leikeissä ja lapsille luettavissa saduissa sekä suomalaiseen kulttuuriperintöön kuuluvissa juhlissa. Lapset luovat esim. leikkiessään uutta kulttuuria. Oppimisympäristöt järjestämme niin, että ne tukevat lasten leikkikulttuuria. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kulttuuria kunnioitamme mm. perheiden pukeutumistoiveiden huomioimisena sekä vaihtoehtoisen toiminnan järjestämisenä.

SOSIAALINEN ulottuvuus näkyy pyrkimyksenämme pysyviin ja pitkäkestoiisiin ihmissuhteisiin. Rakennamme lapsiryhmät niin, että lapsilla on päiväkotiuuransa aikana mahdollisimman vähän lapsiryhmän vaihtoja. Pysyvät ihmissuhteet lisäävät lasten hyvinvointia ja meillä on mahdollisuus työn syventämiseen usean toimintakauden yhdessä työskentelevissä tiimeissä. Sosiaalisia taitoja ja toisten kanssa toimeen tulemistä harjoitellaan lapsiryhmissä pienestä pitäen.

TALOUDELLINEN ulottuvuus näkyy toiminnassamme pyrkimyksenä tehdä hankintoja kestävästä ja laadukkaasta materiaaleista. Lelujen kierrättäminen lapsiryhmien välillä vähentää tavaran määrää päiväkodeissa. Palvelunohjauksella tarjoamme perheille ne palvelut, jotka parhaiten sopivat heidän elämäntilanteeseensa. Hyvällä työvuorojen suunnittelulla kohdennamme henkilökunnan työpanoksen tehokkaasti oikeisiin aikoihin.

- Yhteisöllisyyden toteutumista päiväkodissa voidaan pitää kokonaisvaltaisen varhaiskasvatuksen onnistumisen mittarina. Päiväkotitoiminta on jatkuvasti muuttuva ja kehittyvä työ - ja oppimisyhteisö.

Työyhteisössä yhteisöllisyys muodostuu sosiaalisista suhteista, jotka edellyttävät yhteisön jäseniltä keskinäistä ymmärrystä ja kykyä asettua toisen asemaan. Yhteisöllisyyteen satsaamalla vaikuttamme kasvattajayhteisön pysyvyyteen ja hyvinvointiin. Hyvä yhteishenki on päiväkodin käyntikortti, joka kertoo työyhteisön sitoutumisesta ja hyvinvoinnista. Kutsumme myös lasten vanhempia yhteistyöhön lasten hyvinvoinnin ja oppimisen turvaamiseksi. Selkeät, yhteisesti sovitut tavoitteet helpottavat moniammatillisten tiimien ja perheiden yhteistyötä. Järjestämme perheille suunnattuja yhteisiä tapahtumia, joihin osallistumalla vanhemmat voivat tutustua toisiinsa ja luoda verkostoja.

Turvalliseen *kasvu - ja oppimisyhteisöön* kuulumisen on lapsen identiteetin kehittymisen kannalta tärkeää; kynnys ottaa kontaktia toisiin ihmisiin madaltuu ja positiivinen vuorovaikutus lisääntyy. Turvallisessa yhteisössä lapsi saa ystäviä ja oppii yhteistyötaitoja. Lapsiryhmä on lasten oma oppimisyhteisö, jolle ryhmän toimintakulttuuri, vuorovaikutustavat ja rutiinit luovat yhteisön rakenteen ja oppimispuitteet. Yhdessä toimiminen ja oppiminen ovat keskeinen osa päiväkodin arkea. Päiväkodissa on monta lapsiryhmää, joista muodostuu useita rinnakkain ja sisäkkäin olevia yhteisöjä, jotka tarjoavat lapsille vertaistukea, motivoivat heitä osallistumaan ja vaikuttamaan oman kasvu - ja oppimisyhteisönsä toimintaan.

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana. Kasvattajina olemme sitoutuneet toiminnallamme edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävä kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa. Tämä päämäärä mielessämme olemme nimenneet viisi toimintaamme ohjaavaa kulmakiveä: turvallisuuden luominen, pienryhmätoiminta, monipuolinen toiminta, leikin arvostus ja yhteistyö vanhempien kanssa.

Turvallisuuden luominen

- Lämmin ilmapiiri
- Hyvä ja lasta arvostava vuorovaikutussuhde
- Luottamuksellinen suhde vanhempiin

Pienryhmätoiminta

- Lapsen yksilöllinen kasvatus ja hoito
- Lapsen havainnointi
- Enemmän vuorovaikutusta
- Melutason lasku

Yhteistyö vanhempien kanssa

- Avoin ja rehellinen vuorovaikutus päivittäisissä kohtaamisissa
- Kasvatuskumppanuus
- Lasta koskevien suunnitelmien laatiminen yhdessä keskustellen
- Päiväkodin juhlat ja tapahtumat

Monipuolinen toiminta

- Kasvattajan suunnittelema ja ohjaama toiminta
- Leikki
- Lasta kiinnostava ja aktivoiva oppimisympäristö

Leikki

- Uuden oppiminen
- Vuorovaikutustaitojen harjoittelu
- Mahdollisuus leikkiä joka päivä
- Kasvattajan läsnäolo, ohjaus ja opastus

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Noudatamme työssämme yhteisesti sovittuja periaatteita lasten hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Yhteiset toimintatavat löytyvät keskustelemalla ja muodostavat ryhmän toimintakulttuurin. Kasvattajien toimintatavat voivat olla erilaisia, mutta päämäärä on kaikilla sama; lapsen hyvinvointi päiväkodissa ja hyvät oppimiskokemukset. Kasvattaja on läsnä oleva aikuinen, joka ottaa toiminnassaan huomioon ryhmän toimintaedellytykset.

Olemme sitoutuneita yhteisiin suunnitelmiin ja toimimme aina lapsen parhaaksi, turvaamalla hänelle hyvän olon päiväkodissa. Läsnäolomme on aitoa, kuuntelemme lasta, aistimme lapsen tunnetiloja ja tarpeita sekä huomioimme lapsen erilaisuuden toimimalla suvaitsevaisesti. Tunnistamme lapsen kehitystarpeet ja osaamme antaa haasteita kehitymiselle suunnittelemalla ja toteuttamalla lapsiryhmälle mielekästä ja kiinnostavaa toimintaa. Muistamme antaa positiivista palautetta lapselle hänen toimistaan ja vanhemmille kerromme lapsen edistymisestä. Ilmapiiiri päiväkodissa on positiivinen ja hyväntuulinen. Kohtelemme lasta arvostavasti ja viestimme lapselle on, että hän on hyväksytty omana itsenään.

Lapsi elää hetkessä – tässä ja nyt. Leikin ja mielikuvituksen avulla lapsi käsittelee tunteitaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan erilaisista asioista. Lapsi on luonnostaan utelias ja tiedonhaluinen, hän tyydyttää uteliaisuuttaan kyselemällä ja tutkimalla. Emme silottele lapsen kehityksen tietä ja välttele lapselle vaikeita asioita, vaan lapsi saa kokeilla, onnistua ja erehtyä. Tarjoamme lapselle hänen kehitystasoonsa sopivia haasteita ja tuemme uuden oppimista. Kokemukset käsittelemme yhdessä lapsen kanssa. Lapsella on oikeus olla lapsi, elää lapsuuttaan häntä ymmärtävien ja tukevien kasvattajien kanssa.

Emme korosta sukupuolineutraalia tai sukupuolisidonnaista toimintaa. Lapset voivat itse valita leikkinsä, leikkivälineet ovat vapaasti kaikkien saatavilla. Lapset saavat toteuttaa itseään sukupuolesta riippumatta ja oman kiinnostuksensa mukaan.

2.3 Hyvinvointityö

Tavoitteenamme hyvinvointityössä on yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Meille on tärkeää, että lapsi kokee päivähoitopaikan turvallisena ja viihtyisenä paikkana. Hän tuntee yhteenkuuluvuutta yhteisöön ja saa päivittäin kannustavaa palautetta sekä apua ongelmatilanteissa. Näkökulma hyvinvointityössä on ennaltaehkäisevä. Lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät mahdolliset riskit pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain ja lapselle järjestetään hänen tarvitsemansa tuki. Hyvinvointityötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen ja vanhempien kunnioitus sekä tiedonsaantia ja salassapitoa koskevat säädökset.

Hyvinvointityön osa-alueet ovat:

- kasvatuskumppanuus
- suotuisa kasvuympäristö
- kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen
- hyvinvointityötä edistävät rakenteet

Äiti hakee iloisen Lindan iltapäivällä kotiin.

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu toimivan vuorovaikutuksen luominen vanhempien ja kasvattajien kesken. Lapsen aloittaessa päivähoidossa tavoitteenamme on luoda luottavaiset ja avoimet suhteet vanhempiin. Vanhempien luottaessa meihin, lisääntyy myös lapsen turvallisuuden tunne. Meidän vahvuutenamme on päivittäinen vanhempien kohtaaminen, jolloin keskustelemme lapsen päivästä, toiminnasta ja kehityksestä. Kasvatuskumppaneina vanhemmat ja kasvattajat sitoutuvat yhdessä tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmat tuovat yhteistyöhön lapsensa tuntemuksen, arvonsa ja toiveensa. Me tuomme ammatillisen tietomme ja osaamisemme. Yhteiset sopimukset, lapsen vahvuudet ja kehittymistarpeet kirjataan jokaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Hyväksyvä, myönteinen ilmapiiri ja rauhallinen tunnelma luovat suotuisan kasvuympäristön. Huolehdimme lasten turvallisuudesta ja ohjaamme lapsia toimintoihin, joissa erilaiset lapset voivat toimia yhdessä. Toiminnassa toistuvien tilanteiden selkeä järjestys auttaa lasta ennakoimaan ja lisää turvallisuuden tunnetta. Suunnittelemme oppimisympäristön eri-ikäisten lasten kehitykselle ja toiminnalle sopivaksi.

Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa tärkeässä osassa on vanhempien kanssa käytävä keskustelu *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa* tai *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa* tehtäessä. Otamme jo pienetkin tuen tarpeet lapsen kehityksessä ja oppimisessa vanhempien kanssa puheeksi. Tavoitteenamme on luoda lapselle mahdollisimman hyvä päivä. Tärkeässä osassa ovat kasvattajien havainnot, joiden pohjalta suunnittelemme lapsen hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Lapsella on oikeus kertoa hänelle tärkeistä asioista ja tulla kuulluksi. Päivän aikana lapsella on mahdollisuus vaikuttaa häntä koskeviin erilaisiin asioihin. Hän saa esimerkiksi valita leikkinsä ja leikkikaverinsa ja voi osallistua mahdollisuuksien mukaan ryhmän toiminnan suunnitteluun. Kokemus osallisuudesta lisää lapsen itseluottamusta ja kuulluksi tulemisen tunnetta sekä vahvistaa lapsen käsitystä siitä, että valinnoillaan hän voi vaikuttaa omaan elämäänsä. Lapselle syntyy kokemus yhteenkuuluvuudesta ja siitä, että hän on oman ryhmänsä jäsen ja kuuluu juuri tähän porukkaan.

Hyvinvointityö sisältyy toimintayksikön rakenteisiin. Edustuksellinen tiimi vastaa toimintakulttuurista ja hyvinvointityön kehittämisestä. (Edustuksellisesta tiimistä kerrotaan enemmän luvussa 6.) Lapsiryhmän kasvattajatiimi huolehtii kasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen toimivuudesta ja sovittujen toimintaperiaatteiden noudattamisesta. Ohjaamme lapsia keskinäiseen hyväksyntään ja kunnioittamiseen. Kiusaamistilanteisiin puutumme toimintayksikön *Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman* mukaisesti. Kasvattajatiimi vastaa toiminnan rakenteesta ja oppimiseen innostavasta ympäristöstä.

Hyvinvointityö kuuluu koko henkilöstölle ja sitä toteutetaan yhdessä vanhempien kanssa. Kerromme vanhemmille hyvinvointityöstä syksyn tiedottavassa vanhempainillassa.

3 Lasten puheenvuoro

Pidämme tärkeänä lasten kuuntelemista ja heidän mielipiteidensä huomioon ottamista. Kasvattajien oma asenne vaikuttaa lasten osallisuuteen ja siihen kuinka lapset rohkaistuvat esittämään omia toiveitaan ja ideoitaan. Kuuntelemme lapsia ja heidän ehdotuksensa saattavat muuttua yhteiseksi toiminnaksi. Lapset rohkaistuvat, kun he huomaavat, että otamme heidän mielipiteensä ja ideansa tosissamme. Kasvattajilta tämä vaatii herkkää kuuntelua ja heittäytymistä lasten ideoihin mukaan.

Päivähoidon alkaessa vanhemmat täyttävät *Lapsi kotiloissa* – lomakkeen, jolloin myös lapselta kysytään ajatuksia ja odotuksia päivähoidosta, jos hän ikänsä ja kehitystasonsa puolesta tähän pystyy. Lapsi saa oman puheenvuoron *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa* tai *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa* tehtäessä.

Päivittäin juttelemme lasta kiinnostavista asioista ja kyselemme hänen kokemuksistaan. Kuuntelemme lasta ja rohkaisemme häntä ilmaisemaan omia mielipiteitään sekä kertomaan asioita, joita hän haluaa jakaa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Meillä on aikaa vastata lasten kysymyksiin ja pohdimme yhdessä arjen ilmiöitä ja tapahtumia. Lapsi saa onnistumisen kokemuksia päivittäin.

Lapsi voi vaikuttaa lapsiryhmän toimintaan monella eri tavalla. Aamukokouksissa hän saa jakaa ja kertoa omia ajatuksiaan esim. viikonlopun tapahtumista. Yhteisillä tuokioilla kyselemme lapsen mieltymyksiä ja lempiasioita. Päivittäin hän saa valita leikin, jota haluaa leikkiä. Monissa ryhmissä valintaa on helpottamassa leikinvalintataulu. Lapsi voi vaikuttaa myös leikkikaverin valintaan. Ruokailun yhteydessä huomioimme hänen mieltymyksiä.

Liikuntatuokioilla lapset saavat osallistua tuokion suunnitteluun yhdessä kasvattajan kanssa. Ulkoilussa ja pihaleikeissä he saavat valita puuhansa melko pitkälle omien mieltymysten mukaisesti. Ulkona ja sisällä leikkivälineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja heidän toiveidensa mukaan voimme järjestää lisää välineitä. Askarrellessa lapset saavat toteuttaa luovuuttaan ja omilla valinnoillaan vaikuttaa syntyvään tulokseen. Lasten töitä asetetaan esille kaikkien nähtäville ja näin he saavat positiivista palautetta omista aikaansaannoksistaan. Kuuntelemme lepo hetkellä lapsen omia mieltymyksiä ja tottumuksia. Jos ryhmässä käytetään unilelujä, hän saa valita unilelun itse. Lapset saavat vaikuttaa siihen, kuuntelevatko he satua vai musiikkia ennen nukahtamistaan.

Puolukat hiihtoretkellä täydellisessä maisemassa..

Lapset voivat esittää omia toiveitaan lapsiryhmän toimintaan. Toimintavuoden aikana on päiviä, jolloin lapset saavat suunnitella ja päättää päivän ohjelman. Esim. 5-6 -vuotiaiden Mini vaikuttaja – päivä on tällainen. Vietämme erilaisia teemapäiviä, kuten lelo-päivää, oman kirjan päivää, pelipäivää. Silloin lapsi saa tuoda kotoaan teemapäivään liittyvän tavarat. Joissakin ryhmissä toteutetaan tähtihenkilö-projektia. Lapsi on ryhmän tähtihenkilö viikon ajan, jolloin hän saa osakseen erityishuomiota. Hän saa esitellä perheensä, kertoa itsestään, kavereistaan ja toiveistaan. Viikon aikana lapsi saa erityistehtäviä, joiden suorittaminen kohottaa hänen itsetuntoaan.

Lasten vastauksia kysymykseen, mikä on kivaa päiväkodissa:

- ” Siellä on kaveri, joka aina leikkii mun kanssa.”
- ” Leikkiminen, ulkoilu, pissalla käyminen.”
- ” Leikkiminen on kivaa, kun on kavereita. Ulkona on kivaa, koska takapihalla on pomppukeinu.”
- ” Täällä mä saan rauhassa kasvaa.”

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Lapsen ensisijaisia kasvattajia ovat vanhemmat. Päiväkodin kasvattajat kulkevat vanhempien rinnalla ja yhdessä muodostamme kasvatuskumppanuuden, jossa tärkeimpänä tavoitteena on lapsen hyvinvointi. Päävastuu lapsen kasvattamisesta on vanhemmilla.

Uuden lapsen ja perheen aloittaessa päivähoidossa tärkeintä on lapsen ja perheen vastaanottaminen. Ensimmäinen tapaaminen perheen kanssa on ratkaisevin alkavassa yhteistyössä. Olemme päiväkodissa miettineet päivähoidon aloittamiseen liittyviä asioita ja olemme luoneet siihen yhteisen toimintamallin.

Kun lapsi on valittu päiväkotii, päiväkodin johtaja ottaa perheeseen yhteyttä ja kertoo päivähoitopaikasta. Ensimmäisessä puhelussa päiväkodin johtaja kertoo päiväkodista, lapsiryhmästä, tulevasta tutustumis- ja harjoittelujaksosta sekä ryhmän henkilökunnasta. Vanhemmilla on myös mahdollisuus kysyä heitä askarruttavia asioita. Samalla sovitaan tarkka aloituspäivämäärä.

Seuraavaksi lapsiryhmän henkilökunta on yhteydessä perheeseen ja silloin sovitaan yhdessä ajankohta ensimmäiselle vierailulle päiväkotii. Jos mahdollista vanhempi tai vanhemmat tulevat käymään päiväkodissa

ilman lasta. Ensitapaamisesta pyritään järjestämään rauhallinen hetki, jonka aikana kasvattaja ja vanhemmat keskustelevalapseen liittyvistä asioista apunaan *Lapsi kotiloissa* – lomake. Kasvattaja kertoo vanhemmille päiväkodin tavoista ja käytännöistä ja vanhemmilla on mahdollisuus kysyä asioista, jotka ovat heille epäselviä. Alusta alkaen on tärkeää, että onnistumme saamaan aikaan luottamuksen tunteen toimintaamme kohtaan ja vanhemmille varmuuden siitä, että päiväkodissa heidän lapsestaan välitetään ja huolehditaan lämpimästi.

Kasvattaja esittelee vanhemmille lapsiryhmän ja päiväkodin tilat. Yhdessä sovitaan tutustumis- ja harjoittelujaksosta, jolloin vanhemmat tutustuvat lapsen kanssa päiväkotiin. Päiväkodin johtaja tekee vanhempien kanssa tutustumisjakson aikana hoitoaikasopimuksen, jossa sovitaan lapsen hoitopäivän pituus ja mahdolliset säännölliset vapaapäivät. Aloitukseen liittyvät lomakkeet annetaan vanhemmille täytettäväksi: *Perustietolomake* sekä *Suostumus retkiin ja kuvaamiseen*.

Ennen päivähoiton alkua lapsi käy tutustumassa tulevaan päiväkotiryhmäänsä. Hän osallistuu ryhmän toimintaan muutaman tunnin kerrallaan. Tutustumisjakson pituus sovitaan vanhempien kanssa, useimmiten viikon pituinen jakso on riittävä. Esittelemme uuden tulokkaan ryhmän ”vanhoille” lapsille, autamme häntä kaverisuhteiden luomisessa ja oman paikan löytämisessä lapsiryhmässä.

Pyrimme olemaan vanhemmille helposti lähestyttäviä, jotta vanhemmat voivat kääntyä puoleemme halutessaan keskustella huolistaan tai iloistaan. Kun arkinen vuorovaikutus toimii hyvin, yhteistyö sujuu helpommin. Yhteistyön laadun kuvaukseksi meille on muodostunut sanonta: ”Hyvä eteishuumori” on yhteistyön perusta.

Toimintakauden alussa syksyllä järjestämme kaikille tarkoitetun tiedottavan vanhempainillan. Uudet vanhemmat osallistuvat päiväkodin johtajan pitämään osuuteen, jossa kerrotaan päiväkodin toimintaan ja päivähoitoon liittyviä yleisiä asioita. Tämän jälkeen vanhemmat siirtyvät lapsen omaan ryhmään, jossa kerromme lapsiryhmän toimintaan ja alkavan toimintakauden suunnitelmiin liittyviä asioita.

”Hei, hei äiti! Mä oon täällä töissä.”

Vähintään kerran vuodessa vanhemmat tapaavat kasvattajaa *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman*/ *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman* teon tai päivityksen yhteydessä. Silloin mietimme yhdessä lapsen vahvuuksia ja kehittymistarpeita sekä sovimme yhteisiä tavoitteita ja toimintatapoja niihin pääsemiseksi.

Vanhemmat osallistuivat tämän varhaiskasvatussuunnitelman päivitykseen kertomalla, mikä on heidän mielestään tärkeää lasten kasvatuksessa. Kyselyn vastauksia kootessamme totesimme, että vanhemmat arvostavat samoja asioita, joita me itse pidämme tärkeänä.

Päivähoidolla on hyvät mahdollisuudet tutustuttaa perheitä toisiinsa. Päiväkodissa syntyneet lasten ystävyssuhteet voivat kestää pitkälle kouluikään asti. Vanhemmilla on mahdollisuus tutustua ja tavata toisiaan järjestämissämme tilaisuuksissa, kuten vanhempainilloissa, erilaisissa juhlissa sekä yhteisissä ulkoilutapahtumissa kedolla. Kiitollisina olemme ottaneet vastaan apua retkillä, vanhemmat ovat mm. kuljettaneet varusteita ja eväitä retkipaikkaan.

Lapsiryhmät tiedottavat toiminnastaan vanhemmille eri tavoin. Tiedotamme kuukausikirjeillä ja viikkokirjeillä joko kuvitettuna tai ilman. Posti menee perille sähköpostin välityksellä tai paperisena versiona.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Vuorovaikutuksen pohjana on luottamuksen rakentuminen lapsen ja kasvattajan välille. Tämä vaatii kasvattajalta aitoa läsnäoloa, kuuntelemista ja lapsen aloitteisiin vastaamista. Kasvattaja vastaanottaa kaikki ryhmän lapset henkilökohtaisesti aamuisin. Näin takaamme, että lapset tulevat kohdatuksi ja kuunnelluksi aamusta alkaen.

Kasvattajien kielenkäyttö toimii mallina lapsille ja siksi kiinnitämme huomiota suomen kielen huolelliseen käyttöön. Käytämme selkeää puhetta, puhumme lapsille ystävälliseen sävyyn ja pyrimme luomaan lämpimän ja luottavaisen ilmapiirin. Mahdollisuuksien mukaan laskeudumme puhuessamme lapsen tasolle ja otamme katseellamme kontaktin lapseen. Kasvattajien ilmeet ja eleet tukevat sanallista viestiä. Kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen kuuluvat myös sanattomat viestit. Kasvattajien keskinäisellä vuorovaikutuksella on myös merkitystä. Olemme lasten mallina ja esimerkkinä toimiessamme lasten kanssa. Kasvattajien välinen vuorovaikutus vaikuttaa lapsiryhmän ilmapiiriin, jossa lapset elävät ja kasvavat.

Perushoitotilanteissa meillä on hyvät mahdollisuudet useaan kertaan päivän aikana henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen lapsen ja kasvattajan välillä. Asioiden ja esineiden nimeämisessä perushoitotilanteet ovat hyviä oppimistilanteita, joissa toisto tehostaa oppimista. Ymmärtämisen helpottamiseksi annamme ohjeet lapsille pieniksi pilkottuina.

Rohkaisemme lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti ja tuemme lasten kielellisen tietoisuuden heräämistä. Kannustamme ja rohkaisemme lapsia ottamaan kontaktia kasvattajaan, joka houkuttelee kysymyksillään lapsia keskusteluun. Luemme lapsille paljon kirjoja. Tämä on tärkeää, koska silloin käytämme puhekieltä täydellisempiä lausemuotoja ja huolitellumpaa kieltä. Yhdessä lasten kanssa opettelemme loruja ja runoja sekä riimittelemme.

Lasten kielen oppimista tuemme käyttämällä kuvia ryhmän päiväohjelmasta, päivän eri tilanteista ja yksittäisistä asioista. Tuemme tarpeen mukaan lasten kielen kehitystä tukiviittomin.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsen liittyminen omaan lapsiryhmään on toiminnassamme etusijalla. Kun lapsi kokee olonsa ryhmässä hyväksytyksi ja turvalliseksi, hän kykenee leikkimään toisten kanssa ja oppimaan uusia asioita. Autamme uusia lapsia pääsemään ryhmän jäseneksi ja oppimaan ryhmässä toimimista toisten lasten kanssa. Vastuullamme on lapsiryhmän yhteisöllisyyden luominen.

Lapsen pitää saada olla lapsi päiväkotipäivän aikana. Leikit ja vuorovaikutus kavereiden kanssa ovat parasta lapsen päivässä. Hän viettää päiväkotipäivänsä pääsääntöisesti omassa ryhmässä, mutta ulkoilun yhteydessä lapsilla on mahdollisuus leikkiä toistensa kanssa yli ryhmärajojen. Toimintakauden alussa lapsiryhmät laativat kasvattajien ohjauksessa ryhmän omat säännöt. Säännöt pidetään yksinkertaisen selkeinä ja vältetään asioiden turhaa kieltämistä. Yleensä lapset tietävät hyvin mitä päiväkodissa saa ja mitä ei saa tehdä. Yhteisten sääntöjen luominen sitouttaa lapset toimimaan yhdessä sovitulla tavalla.

Havainnoimme lasten välisiä vuorovaikutustilanteita ja varmistamme, että kukaan ei tule kiusatuksi. Kaikki fyysiset kontaktit eivät ole kiusaamista. Lasten kontaktinottoyrityksien tulkitsemisessa tarvitaan havainnoijan herkkää silmää. Osa fyysisistä kontakteista voi olla lapsen yrityksiä päästä toisten lasten kanssa vuorovaikutukseen.

Kiusaamisen ehkäisyä varten olemme laatineet suunnitelman, jonka tavoitteena on, että ketään ei kiusata. Toiminnassa keskitymme lapsiryhmän ryhmäytymiseen kasvattajan tuella heti syksyn alusta lähtien. Kiinnitämme huomiota lapsiryhmän vuorovaikutukseen, ilmapiiriin ja kaikkien mahdollisuuteen päästä ryhmän jäseneksi. Käsittelemme kaikki kiusaamiseen viittaavat tapahtumat lasten kanssa. Lapsille tulee tunne, että heidän asiansa on tärkeä ja hän tulee kuulluksi. Käymme lasten kanssa keskustelua mikä on kiusaamista ja mietimme miltä kiusatuksi tuleminen ja kiusaaminen tuntuvat. Selvitämme kiusaustapaukset heti. Tarvittaessa järjestämme yhteisen neuvottelun vanhempien kanssa.

Iloiset leipurit Samuel ja Sampo.

Hyvä käyttäytyminen palkitaan positiivisella palautteella. Lapsen kehuminen ja kannustaminen auttavat häntä hyvään suoritukseen. Yhteisesti sovittuja sääntöjä ei aina noudateta ja silloin kasvattaja keskustele tapahtuneesta lapsen kanssa.

Lasten välinen hassuttelu lähentää lapsia toisiinsa ja luo hyvää mieltä ja leppoisaa tunnelmaa. Tähän lapsilla on mahdollisuus leikeissään, kunhan leikkirauha säilyy ja lapsiryhmän muut jäsenet otetaan huomioon.

Puolukat riehakkaissa vapputunnelmissa.

5.3 Päivän kulku

Päivähoidon aloitus on suuri muutos perheen ja lapsen elämässä. Kotona olon tilalle vaihtuu päiväkodin päiväohjelma kellonaikoinen. *Hoitoaikasopimuksella* määrittelemme lapsen hoitopäivän pituuden, jota vanhemmat sitoutuvat noudattamaan. Lapsen hoitopäivän lähtökohtana ovat vanhempien työajat, työpäivän pituus ja työmatkaan käytettävä aika.

Lapsiryhmän päiväohjelmaa rakennettaessa tavoitteenamme on luoda lapsille leppoisa ja kiireettömät päivät. Siirtymätilanteisiin varaamme riittävästi aikaa. Siirrymme päivässä eteenpäin ryhmää jakaen, koko lapsiryhmä ei ole yhtä aikaa vessassa tai eteisessä. Melutaso säilyy siedettävällä tasolla ja meillä on aikaa kaikkien lasten huomioimiseen ja havainnointiin.

Päivän runko on lapsiryhmissä pääpiirteittäin samanlainen päivästä toiseen. Ruokailut, kasvattajan ohjaamat toiminnot, pienryhmätoiminta erilaisia asioita puuhaten, leikkiaika, ulkoilut ja päivittäinen lepoaika löytyvät jokaisen ryhmän päivästä. Samanlaisina, samassa järjestyksessä ja tuttuina joka päivä toistuvilla tilanteilla luomme turvallisuuden tunnetta lapsille. Lapset pystyvät ennakoimaan, mitä seuraavaksi tapahtuu.

Päivärytmi on joustava ja erilaiset tilanteet huomioonottava. Alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä kahdet päiväunet haastavat kasvattajat miettimään kaikille toimivaa päiväohjelmaa, mutta sekin onnistuu ja on mahdollista. Kun tiimissä on selkeät rakenteet ja yhteinen näkemys työstä, joustavuus on mahdollista.

Rakennamme päiväohjelman niin, että lasten päivä ei täyty vain istumisesta erilaisten asioiden ja toimintojen äärellä. Toiminnan vaihtelulla takaamme, että lapsi jaksaa keskittyä myös kasvattajan ohjaamaan toimintaan. Päiväohjelmaa tehdessämme huomioimme pienryhmätoiminnan asettamat haasteet ja pitkäkestoisen leikin asettamat ajalliset vaatimukset. Turvaamme riittävän ulkoilun ja mahdollisuuden rauhalliseen lepo hetkeen tai päiväuniin. Otamme huomioon kasvattajien työvuorojärjestelyt ja toiminnan suunnittelua koskevat vaatimukset päiväohjelman suunnittelussa.

Lapsen päivään kuuluu myös päivälepo ja mahdollisuus päiväuniin. Annamme lapsille lepo hetkellä mahdollisuuden rauhoittumiseen ja uneen vaipumiseen. Päiväkodissa vallitsevan touhun ja vuorovaikutussuhteiden suuren määrän vuoksi lapset rasittuvat enemmän kuin kotiloissa. Yhtäjaksoinen ja riittävä uni uusii hermoston toimintakykyä parhaiten. Liian lyhyet päiväunet eivät täytä tehtäväänsä. Päivälepoon liittyvistä kysymyksistä keskustelemme vanhempien kanssa yhdessä neuvotellen.

5.4 Lasten leikki

Tapahtuipa iltapäivällä päiväkodin pihalla. Valtteri 4 v. tulee lastentarhanopettaja Miian luo. Miia kehottaa Valtteria vielä jatkamaan leikkejään: "Mene vaan vielä leikkimään, sinulla on hyvää leikkiaikaa jäljellä." Johon Valtteri puuskahtaa: "Hmmm, se on työtä."

Toimiva ja monipuolinen, rikas leikkikulttuuri on lapsiryhmän arvokkaimpia ominaisuuksia. Toimintavuoden aikana lapsiryhmään muodostuu vähitellen lasten oma leikkikulttuuri aikuisten ja lasten yhteisellä vaikutuksella. Hyvien ja onnistuneiden leikkikokemusten myötä lapsi viihtyy päiväkodissa ja hän kokee unohtamattomia hetkiä kavereiden kanssa. Hyvin leikkivä lapsiryhmä on ilo myös kasvattajalle, merkki oman työn onnistumisesta.

Leikki on lapselle ominainen tapa toimia, se on oppimisen väline. Lapsi käy leikeissä läpi kokemuksiaan ympäröivästä maailmasta. Leikissä on kysymys lasten omasta mielikuvitusmaailmasta ja heidän luomistaan leikki-ideoista. Leikin avulla lapsen ajattelu, kieli, vuorovaikutustaidot, liikunnalliset ja sosiaaliset taidot kehittyvät. Lapsi käy leikeissään läpi omia tunteitaan. Hän harjoittelee toisten kanssa toimeen tulemistä ja toisten huomioon ottamista. Hän neuvottelee, antaa periksi ja tekee kompromisseja leikin eri vaiheissa.

Kasvattajan rooli lasten leikeissä on erilainen eri-ikäisten lasten kanssa toimiessa. Pienemmille lapsille opetamme lelujen käyttöä leikkimällä yhdessä. Esimerkiksi hiekkakakkujen tekemisen opetamme lapsille alusta alkaen. Istumme yhdessä hiekkalaatikolla ja täytämme muottia, kippaamme ja ihastelemme aikaansaannoksia. Kasvattajan on tärkeä sitoutua lasten leikkeihin. Sitoutuminen merkitsee sitä, että kasvattaja varaa ajatuksensa ja aikansa vain lasten leikkien ohjaamiseen ja seuraamiseen. Kasvattaja osaa myös kunnioittaa ja arvostaa lasten leikkiä. Hän on tietoinen siitä mitä leikeissä tapahtuu ja on tarvittaessa lasten käytettävissä. Leikkitalanteissa kasvattaja eläytyy ja pitää virettä yllä. Mitä pienempi lapsi on kysymyksessä, sitä enemmän kasvattajan pitää olla sisällä lasten leikeissä ja tietää mitä eri leikkiryhmissä tapahtuu.

Silloinkin kun lapsella on jo jonkin verran leikkitaitoja, hän tarvitsee vielä kasvattajan tukea ja apua leikki-ideoiden toteuttamiseen. Leikkiä suunnitellaan yhdessä ja kehitetään leikki-ideaa. Isommatkin lapset tarvitsevat silloin tällöin kasvattajan apua leikin eteenpäin viennissä. Tarvitaan lisää materiaalia tai uusi idea leikin jatkumiseksi. Kasvattajan läsnäoloa tarvitsevat kaiken ikäiset leikkijät leikkirauhaa tukevien sääntöjen luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Eniten kasvattajan ohjausta tarvitsevat ne lapset, joiden on vaikea keskittyä leikkiin.

Tavoitteenamme on mahdollistaa lasten pitkäkestoiset leikit ja se edellyttää riittävän pitkän yhtenäisen leikkiajan löytymistä lapsiryhmän päiväohjelmasta. Olemme muuttaneet päiväjärjestystä siten, että päivässä on enemmän tilaa pitkille leikeille.

Leikkiin kuuluvat leikki-idean keksiminen, idean kehittäminen, roolien jako, leikkivälineiden hankkiminen ja jakaminen, leikkipaikan rakentaminen, leikki-idean toteuttaminen ja lopuksi leikin lopettaminen sekä tavaroiden korjaaminen pois. Kun lapsilla on käytettävissään riittävästi leikkiaikaa, he ehtivät leikkiä leikin loppuun saakka.

Hyvät kaverit Vessi ja Patrik dinosaurusten maailmassa.

Jaamme lapset leikkeihin heidän toiveidensa ja ehdotustensa perusteella. Totutamme lapsia leikkimään kaikkien ryhmän lasten kanssa erilaisissa leikkiryhmissä. Joissakin ryhmissä on käytössä kuvin varustettu leikinvalintataulu, jossa lapset siirtävät oman nimensä valitsemansa leikin kohdalle. Huolehdimme, että jokaiselle lapselle löytyy leikkikaveri. Autamme lapset leikin alkuun, niin että kaikille leikkijöille löytyy rooli ja tehtävä. Voimme ehdottaa leikkivälineitä ja innostaa leikkiin antamalla lapsille pientä ideaa leikin alkuun pääsemiseksi. Ohjaamme lapsiryhmän leikkejä miettien erilaisia teemoja leikille ja ottamalla käyttöön tiettyyn leikkiin ohjaavia välineitä. Toimiminen pienryhmissä lisää leikkirauhaa ja lapsilla on käytettävissään enemmän leikkivälineitä ja – tilaa, joka mahdollistaa mm. liikunnalliset seikkailuleikit.

Leikin tilat ja välineet ovat tärkeä perusta leikeille. Tähän osaan leikkiä kasvattajan vaikutus on ratkaiseva. Suunnittelemme tilat leikkiin houkuttaviksi. Toisiaan häiritseviä leikkejä ei kannata sijoittaa lähekkäin; esimerkiksi rauhaa vaativa rakenteluleikki ei voi olla liikkumista edellyttävän seikkailuleikin vieressä. Tilan pitää olla myös muunneltavissa lasten toimesta leikkien rajojen rakentamiseksi. Toimintojen ryhmittely ja erilaisten leikinurkkausten rakentaminen on kasvattajien vastuulla. Huolehdimme, että leikkivälineitä on käytettävissä sopivasti, mutta ei liikaa. Välillä leluja voi laittaa pois käytöstä lepäämään, uudistumaan ja ottaa jonkin ajan kuluttua takaisin käyttöön. Kierrätämme leikkivälineitä myös lapsiryhmien välillä. Pienet lapset tarvitsevat konkreettisempia leluja, isommilla lapsilla on mielikuvitusta kuvitella jokin tavara toiseksi.

Ulkoilu on myös lasten leikkiaikaa. Ulkoiluun voi sisältyä kasvattajan ohjaamia leikkejä ja vapaata leikkiä. Opettelemme yhteisleikkejä ja perinteisiä pihaleikkejä. Opittuaan kasvattajan ohjauksessa leikin säännöt ja toimintaidean isommat lapset pystyvät leikkimään näitä leikkejä keskenäänkin. Metsä on myös mainio leikkiympäristö. Leikkivälineet löytyvät luonnosta ja retkipaikka metsässä houkuttelee lasta rakentamaan leikin käyttäen hyödyksi maastoa, kiviä, kallioita ja kasvillisuutta sekä kaikkea luonnosta löytyvää materiaalia.

5.5 Oppimistilanteiden järjestäminen

Toiminnan suunnittelu ja lähtökohdat

Tärkeintä mitä päiväkotito voi lapsille tarjota ovat innostavat leikit ja kaverit, joiden kanssa päivän mittaan voi viettää hauskoja hetkiä leikkien ja oppien. Lapsen oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma. Oppimisessa lapsi käyttää hyväkseen kaikkia aistejaan, luontaista uteliaisuuttaan ja omaehtoisen oppimisen muotona leikkiä. Pyrkimyksenämme on säilyttää lasten into ja innostus uuden oppimiseen, saada lapsi kokemaan oppimisen iloa saavutuksistaan.

Peruslapsiryhmien muodostamisessa tärkein kriteeri on lasten ikä. Pyrimme säilyttämään lapsi-ryhmät ikärakenteeltaan samanlaisina mahdollisimman pitkän ajan. Turvaamme pysyvät suhteet aikuisiin mahdollisimman vähäisellä henkilökunnan vaihtuvuudella. Mietimme lasten sijoittelun lapsiryhmiin niin, että lapselle tulee mahdollisimman vähän ryhmän vaihdoksia päiväkotiuuransa aikana. Alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä lapset ovat noin 3-vuoden ikään asti. 3-5 – vuotiaiden lasten ryhmässä esiopetusikään asti. Pähkinäsärkijän päiväkodissa toimivat kaksi integroitua ryhmää, joiden lapset ovat 3-6 – vuotiaita.

Suunnittelemme ryhmän toimintaa viikoittaisissa tiimipalaverissa. Lapsista tekemämme havainnot ja toiminnan arviointi ovat suunnittelumme pohjana. Käytämme pidemmän yhteisen suunnitteluajan toiminnan alkaessa syksyllä. Silloin toiminnan suunnittelun lisäksi mietimme keskeiset tavoitteet lapsiryhmän toiminnalle. Vuoden alussa arvioimme syksyn toiminnan toteutumista ja suunnittelemme kevään toimintaa.

Oppimisympäristö

Hyvin suunniteltu ja rakennettu oppimisympäristö tukee lasten oppimista. Pidämme tilat viihtyisinä ja välineet hyvässä järjestyksessä. Järjestämme lapsiryhmien tilat ja leikit niin, että käytössä on tiloja ja nurkkauksia erilaisten leikkien rauhalliselle ja häiriintymättömälle leikkimiselle. Jaamme tilaa tarpeen mukaan sermien, hyllyjen ja penkkien avulla.

Leikkien sijoittelussa mietimme minkälaiset leikit sopivat samaan tilaan leikin luonteen perusteella. Leikkivälineet ja materiaalit sijoitamme helposti saataville, kuvien varustettuihin laatikoihin tai kaappeihin. Tämä tukee lasten omatoimisuutta ja helpottaa leikkivälineiden hahmottamista sekä pois keräämistä. Tilat ovat myös helposti muunneltavissa erilaisten tilanteiden mukaan. Lapsilla on mahdollisuus halutessaan vetäytyä omaan rauhaan. Pähkinärinteen päiväkodissa lasten luontainen liikunnan tarve on otettu huomioon rakentamalla sisätiloihin kiipeilyä, roikkumista ja tempuilua varten kiipeilytelineitä.

Pienryhmätoiminta

Kasvattajan suunnittelemisissa ja toteuttamisissa oppimistilanteissa keskeisellä sijalla on vuorovaikutus. Parhaiten hyvä vuorovaikutus toteutuu pienryhmätilanteissa. Kiireettömyys toiminnassa tukee kaikkea oppimista.

Pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisemmän huomioimisen ja lisää oppimisen vuorovaikutuksellisuutta lasten ja aikuisten välillä. Lapsi tulee kuulluksi ja aikuinen voi paremmin vastata lapsen aloitteisiin. Meillä on pienryhmää ohjatessamme paremmat mahdollisuudet havainnoida lasten kehitystä ja seurata uusien taitojen kehittymistä ja oppimista. Pienryhmässä arat ja ujut lapset rohkaistuvat reippaammin vuorovaikutukseen ja ottavat rohkeammin kontaktia toisiin lapsiin ja aikuisiin.

Jaamme lapsiryhmät pienryhmiin erilaisin jakoperustein ja pienryhmien rakenteet ovat joustavia. Perusteena voi olla lasten ikä. 3-5 – vuotiaiden lasten ryhmissä minieskarit voivat muodostaa oman pienryhmän ja loput lapset jaetaan kahteen ryhmään joko iän perusteella tai muulla perusteella. Otamme lasten leikki- ja kaverisuhteet jakoperusteissa huomioon ja tuemme niitä.

Useassa lapsiryhmässä on käytössä jako kolmeen pienryhmään. Jako kahteen pienryhmään on myös käytössä, mm. integroiduissa ryhmissä toimitaan näin. Kolmeen pienryhmään jakaen yhden pienryhmän koko on 4-8 lasta. Pyrimme

säilyttämään pienryhmät samoina koko toimintavuoden. Jäsenten pysyvyys ei ole ehdoton edellytys, vaihdoksia voi tapahtua eri syistä. Ryhmän jäsenten pysyessä samoina ryhmien yhteenkuuluvaisuuden tunne vahvistuu ja lapsille tulee vahva omaan ryhmään kuulumisen tunne. Syksyllä toiminnan alkaessa nimeämme pienryhmät tai ryhmän lapset keksivät nimen itse. Ryhmän ohjaajana toimimisessa on kahta eri mallia; pienryhmää ohjaa aina sama kasvattaja, ohjaava kasvattaja vaihtuu viikoittain tai toiminnan luonteen mukaan.

Pienryhmätoiminta ei merkitse koko ryhmää koskevista yhteisistä kokoontumisista luopumista. Lapset tarvitsevat kokemuksia myös isossa ryhmässä toimimisesta ja heidän on opittava myös isossa ryhmässä keskittymistä. Esiopetusryhmissä toimitaan syksyllä enemmän pienryhmissä ja kevätkaudella, koulun aloituksen lähestyessä, pienryhmistä siirrytään toimimaan isommissa porukassa. Aamukokoontumiset ja ruokailua edeltävät yhteiset hetket ovat useassa lapsiryhmässä koko ryhmän kokoontumishetkiä.

Lapsiryhmät toteuttavat toimintavuoden aikana eripituisia ja laajuisia teemallisia kokonaisuuksia tai aihekokonaisuuksiin keskittyviä projekteja. Teemojen ja projektien aiheet voivat käsittää kaikkea taivaan ja maan väliltä lasten kiinnostuksen ja innostuksen mukaan tai aikuisten keksimien ideoiden mukaan. Tärkeintä on suunnitella ja toteuttaa lapsia innostavaa toimintaa, jossa samalla harjoitellaan taitoja, tutkitaan ja opitaan uutta sekä saadaa kokea uusia elämyksiä. Teeman mukaisessa aiheiden käsittelyssä tai projektityöskentelyssä työtapoina käytämme monipuolisia toimintatapoja kuten kuvallista ilmaisua, käden taitoja, leikkiä, tutkimista, musiikkia, draamaa, satuja ja loruja sekä liikuntaa.

Omatoimisuus

Omatoimisuus ja mahdollisuus tehdä itse kasvattavat lasten itsetuntoa. Pukemaan opetellessa he harjoittelevat perustaitoja: havaintotoimintojen ja liikkeiden hallinnan yhteistyötä, käsitteitä ja tehtävän loppuun suorittamista. Oppiminen vaatii useita toistoja ja paljon harjoitusta, tähän annamme mahdollisuuden. Lapset harjoittelevat ottamaan vastuuta omista ja yhteisistä tavaroista sekä auttamaan kavereitaan. Lasten omatoimisuutta tukemalla kasvatamme autettujen ja riippuvaisten lasten sijasta itsenäisyyteen kasvavia lapsia.

Aava kääntää sukkaa

Joskus lapsi voi tarvita avustajan tukea, jotta hänellä on mahdollisuus oppia ja osallistua täysipainoisesti lapsiryhmän toimintaan. Avustajan tarjoama tuki voi olla lapselle henkilökohtaista tai tuki voi olla kohdennettu usealle eri lapselle, joko yhdessä tai kahdessa lapsiryhmässä lasten tarvitseman tuen mukaan. Avustajaa haetaan keväällä seuraavaa toimintakautta varten. Päiväkodin johtaja laatii yhdessä lapsiryhmän kasvattajien kanssa esityksen tarvittavista tukitoimista, jonka alueellinen kasvun ja oppimisen tuen ryhmä (Akot) käsittelee.

Pähkinäsärkijän päiväkodissa toimii kaksi integroitua ryhmää. Molemmissa ryhmissä on 12-13 lasta, joista viidellä on kasvussaan ja oppimisessaan tuen tarvetta. Ryhmän henkilökuntana on erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten valinta käsitellään Akot-ryhmässä. Lopullisen päätöksen valinnasta tekee alueen varhaiskasvatuspäällikkö.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen aloittaessa päivähoidon, luomme alusta alkaen luottamukselliset suhteet lapseen ja hänen vanhempiinsa. Kuuntelemme vanhempien toiveita ja ajatuksia ja kerromme perheelle päiväkodin toiminnasta. Perheiden tietämys päivähoidosta voi olla hyvin vaihtelevaa. Otamme tämän huomioon vastaanottaessamme uutta perhettä päiväkotiin. Aloituskeskustelussa käytämme tulkia, jos perheen kielitaito ei riitä suomenkielellä kommunikointiin. Näin vältämme puolin ja toisin väärinkäsitysten syntymisen ja lapsen päivähoidon aloituksesta tulee mahdollisimman sujuva. Aloitustapaamisessa täytämme perheen kanssa *Lapsi kotiloissa* -lomakkeen. Jos saatavilla on, käytämme perheen omalle kielelle käännettyä lomaketta.

Päivittäisissä toiminnoissa otamme huomioon lapsen oman kulttuurin ja perheen arvot. Huomioimme ja sallimme perheen oman kulttuurin mukaisen ruokavalion, pukeutumisen, juhlapyhien vieton ja muut uskonnolliseen vakaumukseen liittyvät asiat. Noudatamme myös perheiden toiveita siveys- ja sukupuolikasvatuksessa sekä siinä kuinka lapsi saa osallistua suomalaisen kulttuurin mukaisten juhlien viettoon ja valmisteluun.

YK:n päivänä tutkitaan maailmaa ja kansoja.

Keskustelemme perheiden kanssa suomalaisen kasvatuksen ja opetuksen tavoitteista ja periaatteista sekä selvennämme perheille toimintatapojamme. Huomioimme sukupuolten välisen aseman eri kulttuureissa, mutta samalla kerromme, että suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus.

Lapselle on tärkeää oman äidinkielen osaaminen ja oman kulttuurin tunteminen ja arvostaminen. Lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin opettaminen tapahtuu pääsääntöisesti kotona. Korostamme perheille oman äidinkielen oppimisen merkitystä ja tärkeyttä. Kannustamme perheitä mm. lukemaan ja laulamaan lapsille heidän omalla äidinkielellään ja pitämään yllä äidinkielen taitoa.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kulttuuriin tutustumiseksi lapsiryhmät voivat järjestää lasten oman kulttuuriin liittyviä teemapäiviä erilaisine sisältöineen. Välitämme lapselle kokemuksen siitä, että hänen kielensä ja kulttuurinsa ovat

arvokkaita ja toisista lapsista on kiinnostavaa tutustua hänen omaan kulttuuriinsa. Lasten syntymäpäiviä juhlistaessa voimme laulaa onnittelulaulun kaikilla niillä kielillä, joita lapsiryhmässä puhutaan. Lasten vanhemmat auttavat henkilökuntaa laulun vieraskielisessä sanoituksessa. Esiopetusryhmissä voimme opetella laskemaan kymmeneen ryhmän eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten äidinkielellä.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiselle lapselle päiväkotia on paikka, jossa hän voi opetella ja harjoitella suomen kieltä. Tavoitteena on, että koulun alkaessa lapsella on sellainen suomen kielen taitotaso, jolla hän selviää koulunkäynnin aloituksesta. Suomen kielen oppimisessa arjen tilanteet ovat arvokkaita. Lapsi oppii vierasta kieltä parhaiten päivittäisissä tilanteissa ja ollessaan vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Samanlaisina toistuvat perushoitotilanteet harjoittavat lasta mm. vaatteiden nimiin ja pukemisen käsitteisiin, ruokailussa opitaan ruokien ja ruoka-aineiden nimiä.

Suomen kielen oppimista helpottaa toiminta pienryhmissä. Tehostamme oppimista S2 (suomi toisena kielenä) -tuokioilla ja kielikerhoilla, jolloin etenemme toimintayksikön yhteisen S2-toimintassuunnitelman mukaan. Suomen kielen taidon opettamisessa käytämme hyväksi mm. kuvia, tukiviittomia, nopeaa piirtämistä, kuvitettuja lauluja ja loruja, kuvien merkittyjä leikkivälineitä sekä kieli- ja liikuntatuokioita. Lasten suomen kielen oppimista seuraamme vuosittain *Suomen kielen taidon seurantalomakkeen* avulla. Tarvittaessa saamme tukea kieli- ja kulttuurikoordinaattorilta (Kieku).

5.6.3 Eettinen kasvatus

Eettisessä kasvatuksessa pääpaino on omien tunteiden tunnistamisessa ja tunteiden ilmaisemisen opettelemisessa sekä toisen tunteisiin eläytymisessä. Lasten on tärkeää oppia ilmaisemaan omat toiveensa, mutta samalla heidän tulee olla valmiita tarkastelemaan asioita myös muiden näkökulmasta. Omien mielitekojen toteuttaminen ei saa loukata muiden elämää.

Oikean ja väärän tiedostaminen, hyvän ja pahan sekä totuuden ja valheen erottaminen, ristiriitojen ratkaiseminen, anteeksi antaminen ja pyytäminen, suvaitsevaisuus ja oikeudenmukainen toiminta ovat asioita, joita käsittelemme päivittäin. Otamme käsittelytavassa huomioon lapsen iän ja kehitystason. Kasvattajien antamat käyttäytymismallit ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden käsittely opettavat jokapäiväisessä elämässä eettisesti kestäviä toimintatapoja sekä antavat eväitä elämään.

5.6.4 Uskontokasvatus

Lähtökohtanamme on perheiden vakaumuksen kunnioittaminen ja huomioiminen. Evankelis-luterilainen uskonto on Suomessa enemmistönä ja sen vuoksi järjestämme päiväkodissa evankelis-luterilaista uskontokasvatusta. Sovimme perheiden kanssa osallistuuko lapsi uskontokasvatukseen tai tarjoammeko hänelle muuta toimintaa.

Uskontokasvatuksessa keskeisenä tavoitteena on tutustuttaa lapset oman kulttuurimme perinteisiin ja tapoihin. Uskonnollinen kasvatus päiväkodissa liittyy ensisijaisesti kirkollisten juhlayhteyksien vieton yhteyteen. Joulun ja pääsiäisen viettoon kuuluvat käynnit Hämeenkyön kirkossa. Pähkinänsärkijän päiväkodissa joulun odotukseen liittyvät adventteina vietetyt yhteiset hetket. Niille lapsille, jotka eivät vanhempiensa toiveen mukaisesti osallistu kirkkoretkille tai adventtihakkeille, järjestämme muuta ohjelmaa. Lasten osallistumisen

periaatteista keskustelemme vanhempien kanssa päivähoiton alkaessa ja tulevista tapahtumista tiedotamme perheille hyvissä ajoin.

Uskontokasvatus ei ole aina sisällöltään uskonnollista, vaan pitää sisällään vastausten etsimisen lapsen mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Otamme lasten kysymyksiin vastaamisen vakavasti. Pohdimme vastauksia turvallisessa ja kuuntelevassa ilmapiirissä lasten iän ja kehitystason huomioiden. Päävastuu henkilökohtaisiin vakaumuksiin liittyviin kysymyksiin vastaamisesta ja käsittelystä kuuluu perheille.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Keskeinen tavoitteemme ympäristökasvatuksen toteuttamisessa on myönteisen luontosuhteen luominen lapsille. Luontosuhde rakentuu monipuolisilla kokemuksilla ja säännöllisillä retkillä lähiympäristön erilaisiin kohteisiin. Päiväkodin lähiympäristö tarjoaa hyvät puitteet retkeilyyn. Lähellä on pieniä metsiköitä, useita puistoja, Lammaslampi polkuineen, luistinrata, urheilukenttä ja päiväkotien yhdessä hoitama ketoalue. Isommat lapset tekevät eri vuodenaikoina koko päivän kestäviä retkiä esim. Luukin ulkoilualueelle. Retkien teemoina voivat olla vuodenajasta riippuen vaeltaminen, kalliokiipeily, mäenlasku ja hiihtäminen. Pienten retkikohteet löytyvät lähiympäristöstä.

Lasten omaan lähiympäristöön tutustumisessa on tavoitteena synnyttää kiintymys omaan asuinalueeseen. Lähiympäristö muodostuu merkitykselliseksi lapsille, kun heille syntyy näihin paikkoihin liittyviä positiivisia kokemuksia ja muistoja. Esiopetusikäiset lapset käyvät tutustumassa ryhmän lasten kotipihoihin ja harjoittelevat liikkumista omalla asuinalueella. Lapsen turvallisuudentunne lisääntyy, kun lähitienoot ovat tuttuja. Tutuksi tulevat myös reitit esim. kirjastoon, kauppaan, kouluun ja jäähalliin.

Usealla lapsiryhmällä on lähistöllä oma vakituinen retkipaikka, johon viikoittaiset luontoretket suuntautuvat. Luontoretkiin kuuluu olennaisena osana luonnon erilaisten ilmiöiden ihmetteleminen. Retkipaikassa havainnoimme luonnon muuttumista vuodenaikojen mukaan, tutkimme eläimiä ja kasveja, tarkkailemme säätä sekä liikumme ja leikimme. Emme anna lapsille valmiita vastauksia, vaan tutkimme, ihmettelemme ja löydämme vastaukset yhdessä. Retkellä ja retken jälkeen päiväkodissa etsimme lasten kanssa kirjoista yhdessä tietoa havaituista kasveista, eläimistä ja muista luonnon ilmiöistä. Luontoretkeen kuuluvat myös laulut, lorut ja perinneleikit, joita leikimme retkillä. Luonto leikkipaikkana on sosiaalisten taitojen harjaannuttamisessa tärkeä. Olemme huomanneet, että lasten välillä on vähemmän riitoja ja leikit ovat

pitkäkestoisempia ja mielikuvitusta kehittävämpiä. Leikkivälineet löytyvät luonnosta, kukaan ei kaipaa pihan muovileluja leikkeihinsä.

Luonnossa liikkuminen harjoittaa lasten motorisia taitoja kuin itsestään. Tasapainoa on hyvä harjoitella epätasaisessa maastossa liikkuessa. Onnistuminen kivelle tai puuhun kiipeämisessä on iloitsemisen arvoinen saavutus. Lapsen minäkuva vahvistuu, hän rohkaistuu harjoittelemaan uusia taitoja ja luottamus omien taitojen hallitsemiseen vahvistuu. Empaattisuus harjaantuu, kun opetellemme kunnioittamaan eläimiä ja kasveja. Luonnon ihmeitä voi myös vain ihailla, kaikkea ei tarvitse ottaa päiväkotiin mukaan. Välillä olemme materiaalinhakuretkellä ja etsimme tarvikkeita esimerkiksi askarteluihin tai tilojen koristeluun. Luonnossa liikkumisella on rauhoittava ja stressitasoa alentava vaikutus. Tutkimusten mukaan stressitaso säilyy alhaisena vielä muutaman päivän luontoretken jälkeenkin.

Olemme hoitaneet Lammaslammen läheisyydessä sijaitsevaa ketoaluetta yhdessä lasten ja heidän vanhempiansa kanssa vuodesta 1996 lähtien. Niittämällä ja haravoimalla umpeen kasvanut heinäinen niitty on pidetty siistinä ja miellyttävänä retkikohteena. Sinnikäs kedonhoito on tuottanut tulosta, kedolla kukkii luonnonvaraisia kukkia, jotka houkuttelevat kesäisin perhosia. Olemme viettäneet kedolla kevät- ja joulujuhlia sekä muita lapsiryhmien juhlia. Talvisin kedolla on hiihtoladut ja vuosittaisessa Kuutamohiihdossa valaisemme kedon kynttilöin ja perheitä tulee yhteiseen hiihtotapahtumaan.

Yhdessä lasten kanssa pidämme päiväkodin lähiympäristön siistinä. Siivoamme päiväkodin pihan syksyllä puiden lehdistä haravointitalkoissa ja lähimetsää siivoamme yhdessä lasten kanssa roskista. Näin leikkipaikat pysyvät hyvässä kunnossa, viihtyisinä ja turvallisina. Lapset oppivat arvostamaan ja välittämään ympäristöstään ja toivottavasti tulevaisuudessa käyttäytymään ja liikkumaan ympäristössään vastuullisesti.

Pidämme toiminnassamme yllä kestävän kehityksen periaatteita. Huuhtelemme ja litistämme maitopurkit sekä viemme ne yhdessä lasten kanssa keräyslaatikkoon. Käsipapereita emme laita sekajätteeseen vaan biojätteeksi. Lajittelemme paperit ja kartongit omaan keräykseen. Lapsille opetettavat kierrätystoimet siirtyvät toivottavasti myös kotien käytännöiksi. Pyrimme vähentämään myös sähkönkulutusta tarpeettomia valoja sammuttelemalla sekä ohjaamalla lasten vedenkulutusta käsien pesun yhteydessä. Paperin kulutusta pyrimme vähentämään käyttämällä piirustus- ja kopiopaperit molemmin puolin.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksessa keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Harjoittelemme omatoimisuutta, ryhmässä toimimista, ohjeiden noudattamista, oman vuoron odottamista ja muiden kuuntelua sekä tiedollisia valmiuksia. Selvitämme lapsen oppimisen tiellä mahdollisesti olevia esteitä ja järjestämme lapselle hänen tarvitsemaansa tukea.

Tavoitteenamme on

- sosiaalisten taitojen harjoittelu ja ryhmässä toimiminen
- positiivisen asenteen ja innostuksen luominen uuden oppimiseen
- lapsen itsetunnon vahvistuminen myönteisten oppimiskokemusten kautta

Esiopetuksessa harjaannutamme matematiikan ja äidinkielen taitoja, herättelemme lasten kiinnostusta kirjoitettuun kieleen ja matemaattisiin käsitteisiin. Esiopetukseen kuuluvat myös taideaineet, liikunta ja kädentaitojen harjoittelu, ympäristökasvatus, uskontokasvatus ja kulttuurikasvatus.

”Hei, me viitataan!”

Esiopetusryhmät muodostamme niin, että Pähkinärinteen päiväkodissa esiopetusikäisistä pyrimme muodostamaan oma ryhmänsä. Tarvittaessa täydennämme ryhmää 5-vuotiailla lapsilla, jotka toimivat omana pienryhmänään. Pähkinäsärkijän päiväkodissa esiopetusikäisiä lapsia on integroiduissa ryhmissä ja 3-6-vuotiaiden lasten ryhmässä, jossa esiopetusikäiset toimivat omana pienryhmänään. Integroidun ryhmän esiopetusikäiset lapset osallistuvat yhteiseen toimintaan viikoittain sisältöalueiden puitteissa, jolloin he saavat kokemuksia vertaisryhmästä ja isommassa ryhmässä toimimisesta.

Esiopetuksen oppilashuoltotyö on osa hyvinvointityötä. Perusopetuslain mukaisella oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja eheän oppimispolun turvaamista varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Tavoitteena on terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen yhteistyössä vanhempien kanssa. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Jäseninä ovat mm. esiopetusryhmien lastentarhanopettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori sekä lastenneuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle päiväkodin johtaja. Vanhemmat voivat halutessaan osallistua oppilashuoltoryhmän kokoukseen oman lapsensa asian käsittelyn ajan.

Esiopetuksen sisällöt ja painotukset näkyvät varhaiskasvatussuunnitelmassamme. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma on pohjana vuosittain laadittavalle toimintasuunnitelmalle. Esiopetusryhmät laativat syksyllä esiopetuksen keskeiset tavoitteet, joissa näkyvät kulloinkin esiopetukseen osallistuvien lasten tarpeet. Teemme yhdessä vanhempien kanssa *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS)* ja täydennämme tarvittaessa *Tehostetun tuen suunnitelmalla*. Lapset arvioivat omaa osaamistaan kaksi kertaa vuodessa. *Esiopetuksesta kouluun* -tiedonsiirron (EsKo) avulla seuraamme, havainnoimme ja arvioimme lapsen edistymistä sekä välitämme tietoa vanhempien luvalla kouluun.

5.8.2 Kuusivuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Järjestämme tarvittaessa esiopetusryhmässä valmistavaa opetusta. Otamme valmistavaan opetukseen esiopetusikäisiä lapsia, joiden suomen kielen taito ei riitä esiopetuksen ryhmässä toimimiseen.

- Lapset, jotka ovat syntyneet/asuneet Suomessa eivätkä ole olleet suomenkielisessä päivä-hoidossa.
- Alle yhden toimintavuoden suomenkielisessä päivähoidossa olleet 5 -vuotiaat lapset.
- Kesällä ja kesken lukuvuotta Suomeen muuttaneet 6-vuotiaat lapset.

Valmistavaan opetukseen sisältyy esiopetus, joka täydentyy viidennellä tunnilla esiopetusajan ulkopuolella. Opetukseen valitulle lapselle tehdään valmistavan opetuksen päätös, jonka hyväksyy varhaiskasvatuspäällikkö.

Opetuksen tavoitteena on suomen kielen kehittyminen vähintään sellaiselle tasolle, jolla hän selviää koulun aloituksesta. Sisältönä valmistavassa opetuksessa ovat suomen kielen ymmärtäminen ja puhuminen, sanavaraston ja käsitteiden laajentaminen, ryhmäytyminen, vuorovaikutus sekä suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Kasvattajayhteisön toiminnan kehittymistä turvaavia rakenteita ovat tiimit, jotka muodostuvat kunkin lapsiryhmän kanssa toimivista kasvattajista. Jäsenten määrä tiimissä vaihtelee kolmesta neljään kasvattajaan. Kaksi tiimiä muodostavat toisiaan tukevat parit, jotka mahdollistavat tiimeille yhteisen

palaveriajan löytymisen päiväohjelmasta. Syksyisin ja keväisin pidämme 3-4 tuntia kestävästä suunnittelupalaverin, jossa kehitämme ja suunnittelemme toimintaa tulevalle kaudelle.

Kokoonnumme tiiminä säännölliseen palaveriin kerran viikossa. Tiimipalaverin tärkein sisältö on tiimin oman perustehtävän tutkiminen, johon kuuluu suunnittelu, arviointi ja kehittäminen. Arvioimme suunnitellun toiminnan toteutumista, suunnittelemme tulevaa toimintaa ja käsittelemme ryhmän lasten asioita esim. lasten varhaiskasvatussuunnitelmien ja esiopetuksen oppimissuunnitelmien ja erilaisten dokumentaatioiden kautta sekä käymme läpi edustuksellisen tiimin kokouksen asiat.

Toimintayksikön yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden suunnittelu tapahtuu edustuksellisissa tiimissä, joka on saanut nimekseen Iso-Ee. Edustuksellinen tiimi kokoontuu joka toinen viikko. Jäseninä on edustaja jokaisesta tiimistä, päiväkodin johtajan toimiessa puheenjohtajana. Iso-Ee -kokous rakentuu molempien päiväkotien omasta osuudesta ja toimintayksikön yhteisestä osuudesta. Kokouksen sisältönä on toimintayksikön toiminnan organisointi, kehittäminen ja arviointi, yhteisistä asioista sopiminen ja päättäminen, ajatusten vaihtaminen ryhmistä tulevista ajankohtaisista asioista, koulutustarjonnan käsittely, työhyvinvointiin liittyvät asiat, varhaiskasvatuksen hyvinvointityö sekä erilaiset tiedotusasiat. Kokoonnumme syyskauden alussa yhteiseen toimintayksikköpäivään, jonka sisällön ideoimme ja suunnittelemme liittymään johonkin ajankohtaiseen ja tarpeelliseen aiheeseen tai teemaan.

Pedagogiset keskustelut ovat tärkeä osa kasvatustyötämme. Kasvattajayhteisöllä on tarve yhteiseen pohdintaan, mielipiteiden ja kokemusten vaihtoon kasvatukseen liittyvissä ilmiöissä, ongelmissa ja koetuissa asioissa. Tätä varten toimintayksikössämme toimivat keskusteluryhmät, jotka kokoontuvat muutaman kerran vuodessa.

Meillä on varhaiskasvatuksen painopistetyöskentelyä ohjaava työryhmä, johon kuuluvat projektivastaavat molemmista päiväkodeista, edustaja jokaisesta tiimistä sekä päiväkodin johtaja. Yhteisissä tapaamisissa jaamme tiimien kokemuksia aiheesta, ideoimme ja kehitämme toimintaa sekä käsittelemme projektivastaaville järjestettävien tapaamisten sisältöjä.

Arvioimme työtämme toimintakauden aikana monin eri tavoin. Tiimit arvioivat laatimiensa tavoitteiden ja toiminnan toteutumista, yhteistyötä vanhempien kanssa, toimintayksikön yhteistyötä sekä hallintoa ja johtamista. Käsittelemme tiimien arvioinnit edustuksellisissa tiimissä ja ne ovat pohjana, kun suunnittelemme tiimin ja toimintayksikön tavoitteita tulevalle toimintakaudelle.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Yhteistyötahomme ovat moninaiset. Konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) kanssa teemme tiivistä yhteistyötä. Kelto käy pyynnöstä lapsiryhmissä seuraamassa lapsia ja antamassa henkilökunnalle konkreettisia toimintaohjeita sekä neuvoja lapsiryhmien arkeen. Kelto osallistuu tarvittaessa vanhempien kanssa käytäviin kasvatustilaisuuksiin sekä mahdollisten tukitoimien suunnitteluun.

Eri alojen terapeutteja käy päiväkodissa antamassa terapiaa siihen oikeutetuille lapsille. Heiltä saamme tärkeää lisätietoa lapsen kehityksestä sekä vinkkejä lapsen kanssa toimimiseen. Terapeutit ovat mukana lapsen tehostetun tuen suunnitelmaa laadittaessa.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattorin (kieku) kanssa teemme yhteistyötä mm. valmistavan opetuksen puitteissa. Kieku käy pyydettäessä päiväkodissa arvioimassa lapsen suomen kielen taitoa ja on henkilökunnan tukena S2-opetuksen toteuttamisessa.

Lastenneuvolaan olemme tarvittaessa yhteydessä vanhempien luvalla. Keskeinen osa neuvolan kanssa tehtävää yhteistyötä on *4-vuotiaan lapsen hyvinvointi*-tarkastus (Hyve 4), jonka yhteyteen liittyvän varhaiskasvatuskeskustelun pitää lapsen päiväkotiryhmän työntekijä. Tarkastuksen jälkeen neuvolasta lähetetään vanhempien luvalla koontilomake päiväkotiin. Hammashoitaja käy pyydettäessä pitämässä terveystarkastustuokioita lapsiryhmille.

Tarvittaessa teemme yhteistyötä lastensuojelun kanssa, jos lapsen hyvinvointi ja kehitys sitä vaativat. Varhaiskasvatus voi olla myös lastensuojelun tukimuoto lapselle.

Esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä lähikoulujen kanssa. Tavoitteena on tehdä tuleva koulu lapsille tutummaksi jo esiopetusvuoden aikana. Koulut tarjoavat erilaisia mahdollisuuksia tutustumiskäynneille. Pähkinärinteen koululla esiopetusikäiset käyvät keväisin useaan kertaan. Lapset tutustuvat koulurakennukseen, osallistuvat kouluruokailuun ja luokassa pidettäviin esiopetustuokioihin. Esiopetusikäiset lapset käyttävät Tuomelan koulun liikuntasalia viikoittain ja osallistuvat yhdessä muiden koululaisten kanssa erilaisiin teemapäiviin muutaman kerran vuodessa. Lähikoulujen oppilashuoltoryhmien kanssa järjestetään keväällä yhteiset EsKo -tiedonsiirtopalaverit.

Lapsiryhmät tekevät vierailuja lähikirkkoon ja sovittaessa seurakunnan työntekijä tulee päiväkotikäynnille. Seurakunta järjestää myös vuosittain päivähoiton henkilöstölle uskontokasvatuksen koulutuspäivän. Liikuntapalvelut mahdollistavat luisteluvuorojen järjestämisen jäähallissa sekä vierailut urheilukentälle. Kulttuuripalvelut tarjoavat erilaisia musiikki- ja teatteriesityksiä, joihin lapsiryhmät osallistuvat kiinnostuksensa mukaan. Kirjastoauto pysähtyy kerran kuukaudessa Pähkinänsärkijän päiväkodilla. Lapsiryhmät voivat halutessaan lainata materiaalia lasten käyttöön ja palauttaa lainaamiaan aineistoja. Pähkinärinteen kirjasto on myös lapsiryhmien retkikohde. Lähikaupassa lapsiryhmät käyvät tutustumassa kaupan toimintaan.

Päiväkoti toimii sovittujen perhepäivähoidossa olevien lasten sijaishoitopaikkana perhepäivähoitajien poissaolojen aikana.

7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä

Viestintä on päiväkodin henkilökunnan yhteinen tehtävä. Viestinnällä vaikutamme siihen minkälaisen käsityksen vanhemmat saavat päiväkodin toiminnasta. Olennainen osa viestintää ovat lasten vanhempien kanssa päivittäin käytävät keskustelut. Keskustelua käydään avoimesti, etsien yhdessä ennakkoluulottomasti vastauksia esille nouseviin kysymyksiin. Kerromme vanhemmille lapsen päivästä rehellisesti ja avoimesti, lasta kannustavasti ja arvostavasti huumoria unohtamatta. Kerromme vanhemmille lapsen edistymisestä ja onnistumisista, näin vahvistamme vanhempien uskoa lapsensa osaamiseen ja pärjäämiseen.

Vanhempainilloissa kerromme vanhemmille päiväkodin toiminnasta ja toiminnan sisällöistä sekä avaamme käyttämiämme kasvatustermejä. Yhteisen kielen luominen helpottaa keskusteluja. Kerromme myös päivähoidon laajemmasta merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Olemme valmiit keskustelemaan vanhempien kanssa lasten kasvatukseen liittyvistä pulmista kuunnellen, neuvoen ja tukien.

Kerromme vanhemmille päiväkodin ja lapsiryhmien toiminnasta mm. viikkokirjeillä ja toimintasuunnitelmilla. Vanhempien osallistuminen päiväkodissa järjestettäviin tapahtumiin ja tilaisuuksiin tuo vanhempia lähemmäksi lastensa arkea päiväkodissa.

Äiti ja Pate vaihtavat kuulumisia Eetun tullessa eskariin.

Vantaa

Vantaan kaupunki

Sivistystoimi/ Varhaiskasvatus

Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Pähkinärinteen päiväkoti

Pähkinätie 12, 01710 Vantaa, (09)839 29271

Pähkinänsärkijän päiväkoti

Pähkinätie 2, 01710 Vantaa, (09)839 29271